

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 10. Нью-Йорк і Джерсі Сіті, субота, 13. січня 1945.

No. 10. New York and Jersey City, Saturday, January 13, 1945. Vol. LIII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

Американські війська посуваються далі в гліб Люсону

Взиває Англію і Америку залишити спори

З воєнних операцій американської Шостої Армії на Люсоні, головнім острові Філіппин, важне те, що американці посунулися вперед зі всіх боків, звідки почали наступ. Замітне теж те, що вони вже почали стрічати дещо завзятіший японський опір, який, правдоподібно, буде відтепер кріпшати. Теж і на морі надіються нових операцій, якщо це правда, що передало японське радіо, яке проголосило, що на Філіппинських водах є вже дві нові американські флотилії в додатку до тих морських сил, що були при вилаadowуванні американських військ на острів Люсон.

ЩЕ ПРО УКРАЇНСЬКУ ДЕЛЕГАЦІЮ ДО МОСКВИ

Офіс Воєнних Інформацій подає в справі делегації Української Греко-Католицької Церкви з Львова до Москви ще таке, що делегація складалася з 4 осіб і була прийнята головою ради для релігійних справ при Раді Народних Комісарів СРСР, І. В. Полянським „для обговорення ряду справ, що відносяться до правового становища церкви“. Далі кажеться, що в склад делегації входили такі особи: Архимандрит Клементій Шептицький, канонік Гавриїл Костельник, радник консисторії Іван Котів та ігумен Г. Будзінський. Ще подано за московськими „Ізвестіями“, що „делегация привезла теж з собою від львівського митрополита Йосифа Сліпого та вірних дар у сумі 100,000 рублів на оборонний фонд та Червоний Хрест“.

А БОЛЬШЕВИЗМ БЕЗ „ПРЕТЕНСІЙ“?

Філадельфійська „Правда“ передрукувала різдвяне послання московського патріарха Сергія (що недавно помер) з минулого року, в якому згадується за Ірода і Христову Церкву, що її „врата адова“ не переможуть, а тим самим, що не переможе її фацизм, „що виступив з великими претенсіями проти християнства“. А як є з „претенсіями“ комуністів? Про це, очевидно, немає ніякої згадки.

З КИЄВА

Під датою 26. жовтня 1944 подають з Києва, що розпочав вистави Драматичний театр ім. Івана Франка п'єсою І. Франка „Украдене щастя“. Головними виконавцями були: А Бучма і Н. Ужвий.

КУПІТЬ ВОЄННІ БОНДИ

АПЕЛЬ АРЦІШЕВСЬКОГО ДО УКРАЇНЦІВ

Тома Арцішевські, прем'єр польського уряду в Лондоні, просив кореспондента Оверсіз Ньюс Ейдженсі (ОНА) проголосити такий апель до українців: „Українці! Забудьмо про взаємні спори і сварки. Жиймо мирно. Ви будете мати нагоду жити в польській державі як окреме суспільство, згідно з вашим стремлінням і бажанням“. Говорячи про „національні меншини“, Арцішевські заявив, що жиди, білоруси та українці будуть користуватись повним польським громадянством та матимуть право розвивати свою народну культуру і господарку. Арцішевські, як подає ОНА, є певний, що Польща буде відбудована по війні на сході в таких самих границях, що були до війни.

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКВА В ПАРИЖІ

Сержант Тома Івасечко, член 361 відділу У. Н. Союзу в Нью-Йорку, пише до „Свободи“ про глибоке враження, яке викликала серед українців у Франції вістка про смерть митрополита Андрія Шептицького, та про поминання не богослуження по Покійнім, відправлене в Парижі в українській греко-католицькій церкві св. Володимира, в неділю 17-го грудня 1944, о. митратом Перідоном. Теж просить звернути увагу родичам наших воєнків, що перебувають у Франції, щоб подали тим воєнкам адресу цієї церкви: 51, AVE DES SAINTS-PERES, PARIS. Треба їхати підземною залізницею до станції ST. GERMAIN DE PRESS.

НОВІ ПРАЦІ В. СІЧИНСЬКОГО

„Перелом“ (Буенос Айрес) з 25. листопада 1944 подає деякі вісти з українських земель за „європейськими газетами“. Подано, що появився розкішно виданий альбом Володимира Січинського п. н. „Українське Ужиткове Мистецтво“. Альбом складається з таких розділів: Кераміка, Порцеляна, Металеві вироби, Старокняжа і козацька зброя, Ювеліrstvo, Ткацтво, Вишивки, Вибійки, Вироби з паперу і Писанки. Тогож самого автора фундаментальне видання „Монумента Архитектуры Украины“ має 64 таблиць і 300 рисунків найцінніших пам'яток української архітектури цілої України. Замовляти в д-ра В. Січинського, Прага.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ В ПРАЗІ

16. квітня 1944 Філія Української Громади в Празі, як передає „Перелом“, влаштувала вечір кобзарських дум і історичних пісень. Вступне слово про ці думи і пісні виголосив проф. Д. І. Дорошенко. Він теж давав вияснення при кожному числі репродукції дум і пісень, відспіваних хором київської капелі, під орудою Китаєстого. Прибуток розділено між громадськими організаціями.

УКРАЇНЦІ, ДЕПОРТОВАНІ ДО ФРАНЦІЇ

„Перелом“ з 25. листопада 1944. пише про долю українців, депортованих німцями з України і змушених до різних праць у запліло у Франції. Багато з них є в англійсько-американському полоні. Тепер Совети вимагають, щоб їх усіх вислати до Советів. У зв'язку з тим читаємо там таке: „Коли Совети їх одержать у свої руки, то винищать всіх до одного. Хоч вони і відчувать в сучасний момент гостру потребу в людях, але вони ні при яких умовах не можуть допустити тих людей, що бачили Європу, до своїх невинних громадян, які тримаються гіпнозом і терором у блаженній вірі, що „у нас погано, а в Європі ще гірше“. Тому всі люди, погружені на пароплави в Франції, з певністю по прибуттю до Мурманська чи Архангельська будуть вислані на лісозаготовки, відкіля не повернеться ні одна душа. Зогляду на це збоку українців по цей бік фронту мусить бути зроблене все можливе, щоб не допустити до загибелі десятків тисяч своїх людей, які без власної вини попали в біду“.

ПРОФ. СІМОВИЧ ПОМЕР У ЛЬВОВІ

Визначний український філософ, педагог, літературознавець та діяч, д-р Василь Сімович, про якого смерть уже була згадка, помер у Львові. Як подають, то останнім його становищем було місце постійного редактора у Львівському Відділі Українського Видавництва. Походив з села Гадинківці, гусятинського повіту, Західна Україна. Найбільше відомий з наукових праць з діянки українського мово-і літературознавства.

НОВИЙ ЧАСОПИС

Від 15. жовтня 1944 почав виходити в Аргентині український двотижневик „Поступ“, присвячений релігійним справам. Це є орган ОО. Василян.

Персі С. Спендер, член австралійської палати репрезентантів, вертаючи з відвідин Злучених Держав до Австралії, заявив, що тепер не є пора для народів, говорячих англійською мовою, побільшувати різниці, що між ними існують, а які є мікроскопічно малі супроти величчї спільних інтересів і гуманітарного змагання до колективної безпеки. Якщоб говорячі по англійськи народи не могли об'єднатись, казав Спендер, то була б мала надія на те, щоб вони могли об'єднатись з іншими народами світу. Ще підніс, що колиє, як ту війну світ забуде, то пригадають собі жест, змагаючий до світового громадянства, з а п о ч а т кований прем'єром Чорчилем, коли він запропонував у 1940 році спільне громадянство народам Франції й Великої Британії.

ЯК РОЗУМІТИ ЦЕЙ НІМЕЦЬКИЙ „ЖЕСТ“?

Лондонський „Польські Робітник“ подає реляцію очевидця про те, як дісталася родина Ванди Василевської з обложеної Варшави до Советів. Каже, що німці видали перепустку для цілої родини Василевської на просьбу советської влади. Дочку Василевської відвезло нацистське авто до границі, де її відібрав під опіку советський офіцер. Ще додається, що це була одинока того роду перепустка.

СКОРО ВТОРУ!

Митрополит Венямин, екзарх московської патріархії, виїжджаючи з Америки на церковний собор до Москви, назначив управляючим парохій православної, російської церкви в Північній Америці і Канаді, Адама „архієпископа карпаторусского і білядильфійського“. Це мова про Адама Филиповського, галичанина-москвофіла, що був довгий час виключений з зв'язку з російською патріаршою церквою. Як повів акцію за „об'єднання“ з Москвою і попертя Рошен Вор Реліф, усе зістало прощено, а навіть, як бачимо, спадають ще тепер і спеціальні почеси.

ПРАЦІ ПРОФ. ШАРЛЕМАНА

Видавництво Ю. Тищенка в Празі має видати праці проф. М. Шарлеманя, що має бути з Києва, а перебувати в Познані. Ті праці такі: „Птахи України“, „Оповідання з природи України“ та „Природа України“.

НЕ ЖДІТЬ! НЕ ЗВОЛКАЙТЕ! АЛЕ КУПІТЬ БОНД ОБОРОНИ СЕЙЧАС!

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

БІЙ ЗА ЛЮСОН

У минулий вівторок американський генерал Доглас МекАртур, головний командант американських військ на Паціфіку, заявив: „Рішальний бій за звільнення Філіппинів і опанування всего південно-західного Паціфіку вже почався". Цими словами сповістив генерал про успішне висадження американських військ на головний острів Філіппинів, Люсон, на котрому є столиця островів, Маніла. З цього факту випливає ясно вага цієї операції: Заняття Люсону й Манілі буде символом, що японців виперто з Філіппинських островів, на котрі вони вдерлися завдяки своєму подлому нападові на Америку в грудні 1941. року.

Тому й не диво, що велика радість огортає серце кожного американця на цю вістку. Радиться він не тільки з успішного висадження військ на Люсон, але й з того, що воно відбулося без великих втрат у людях. Ворог просто не ставив опору, бо ата-

куючі американські війська хитро здурили того підступного воюга, що себе вважає за фахового вояка, а американця за розслабленого демократією буржуа. Від кількох днів японці величалися, що вони вже знають, що американці йдуть на Люсон, а як американці приїхали на Люсон, японці були в зовсім іншому місці, далеко на полудне.

Тепер вони мусять назад перетягати війська на давні позиції. Як це пересунення покінчиться, почнеться певно справжній бій за посідання Люсону. Тепер японці наперед перехвалюються, що вони винищать усіх 300,000 американських вояків на Люсоні. Що на Люсоні розіграється кривавий бій, нема сумніву. Але в серцях американців нема теж сумніву про те, що цей бій скінчиться певно американською перемогою, та що скріплена нею американська збройна сила піде скоро на дальші перемоги на суходоземі Азії й в самій Японії.

ПІДТРИМАТИ ДОБРИЙ РОЗМАХІ

Розпродати за один місяць книжок про Україну та український нарід за суму понад тисячу доларів — це в наших обставинах небувалий успіх. А саме так було з книгарнею „Свободи" у місяці грудні минулого року з нашими українськими виданнями, зокрема з тими, що вийшли англійською мовою.

Ми свідомі того, що місяць грудень це місяць різдвяних дарунків, та що саме те заважило на продажі згаданих українських книжок. Але й те є добрим знаком! А це тому, що наші люди щораз більше розуміють, що книжка є багато ціннішим і культурнішим дарунком, ніж ті многі, нераз і непотрібні річі, якими звичайно себе взаємно обдаровуємо.

Та є ще одна обставина, яка нас особливо радує. Бачимо, що й по нашому Різдві напливають далі замовлення на книжки. Не багато їх тепер, це правда. Але таки приходять кожної днини. І це теж поступ.

Стверджуємо це на те, бо знаємо, що воно в радує тих, що дорожать цєю справою, що з цілої душі й з цілого серця бажають передати українське минуле й українську культуру нашим дітям та внукам. Знаємо, що воно в радує теж усіх тих, що намагаються ось тут на американській землі ширити правду про Україну. Бо так є, що з закуплених у нас книжок багато іде до українських хат і до наших вояків, але й велика частина іде до різних американських устан-

і бібліотек, як і до різних визначних осіб, політиків, релігійних діячів, гуманітаристів, письменників, тощо. Тут, очевидно, згадуємо тільки за ті книжки, що їх поодинокі громадяни чи організації закупають і в дарунку тим американцям висилають. Бож сотні книжок висилає своїм коштом Український Народний Союз у найважливіші місця! Та так є, що правду про Україну не може поширити своїм трудом і коштом ніяка одна організація, хочби найбільша і найбагатша. Це мусить стати ділом цілого громадянства. І тому ми такі раді, що чим далі чим більше маємо таких, що стають активними оборонцями права українського народу в Європі на вільне й самостійне життя, розуміючи, що про це право ще мало знають, що його ще у многих місцях помилково розуміють, та що тому треба про нього постійно далі говорити і його в публічній американській opinі піднімати. А добра книжка чи журнал, що подають правду про

Україну і видержують американську книтуку, яка тої правди не заперечує, є чи не одиними з найкращими засобами, якими можемо помагати нашим братам у старому краю у їх важкому положенні. А з численних листів про ці книжки, які одержуємо з різних сторін Америки, від Паціфіку до Атлантику, можна пізнати, що є багато визначних американських людей, що є зацікавлені правдою про Україну та симпатизують з справедливими домаганнями українського народу.

Та при тім усім памятаймо, що все це — щойно початок. Ціле море праці стоїть ще перед нами! Тисячі й тисячі ось таких книжок мусять ще далі розходитись між американцями. І мусять появлятися ще й інші книжки. Крім цього ще є тисячі українських хат, в яких і досі нема — ні одної книжки, виданої англійською мовою про Україну. А прецінь у всіх наших хатах повинні бути всі ці видання!

Значить, що ще велика робота перед нами. Але те добре, що ми взялись до неї з таким розмахом, якого ще в нас ніколи не було, коли іде про книжку. Тому не опускаймо рук, а з радістю продовжуймо далі наш розмах — для нашого добра в Америці й для поліпшення нещасної долі України.

НЕ ВВАЖАЮТЬ СЕБЕ ЧАСТИНОЮ СОВЕТІВ

Литовський Бюлетен, за грудень 1944, видаваний литовським посольством у Вашингтоні, містить декларацію Верховного Литовського Комітету Визволення, видану у вересні 1944 на литовській землі, в якій стверджується, що Литва є надалі незалежною державою. Далі кажеться, що — якщоб обставини так склались, що Литва визволилась з німецького ярма, а опинилась хвилево під советською мілітарною окупацією, то щоб тоді уряди Великої Британії та Злучених Держав вислали негайно до Литви свої місії для забезпечення суверенних прав литовського народу і ратування його перед екстермінацією збоку окупанта.

Бюлетен має багато матеріалу про німецькі звірства в Литві. Обговорюючи советську окупацію, кажеться, що за советською армією ступають зараз представники Народного Комісаріату Внутрішніх Діл (Н.К.В.Д.), себто просто чекісти, що мають наперед зіставлені списки осіб, що їх треба в даній місцевості відразу розстріляти чи вивезти на Сибір. Ще кажеться, що звичайно на самому переді у списках видніють священники.

ПОСИЛКИ ДОХОДЯТЬ ДО ПАРИЖА

Ньюйорське Новое Русское Слово звідомляє, що одержано з Парижа повідомлення, що тамешні російські імігранти одержали посилки з кавою, цукром, маслом і т. п., які їм вислали з Нью Йорку 1. грудня 1944 їхні знайомі чи рідня. Пакунки були в дорозі п'ять тижнів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕМЕРКА, Н. Я. — Бр. св. Юрія, від. 160, повідомляє всіх членів, що річні збори відбудуться 13. січня 1945. Обов'язком кожного члена є явитися на цих зборах і вибрати уряд. Початок у год. 8. ввечір. — М. К., секр.

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга шира і чесна
801 Springfield Avenue,
corner Harrison Place
IRVINGTON, N. J.
Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

І вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОВІ І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MEtrose 8-4577

УВАГА! ДЖЕРЗІ СІТІ І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

СТАРАННЯМ ЖІНОЧОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО КЛЮБУ, від. 22. Союзу Українок Америки в Джерзі Сіті, Н. Дж. буде відіграна весела драма в 4-ох діях з українського життя „ЯК ВІДДАЮТЬ ДОЧКУ ЗАМІЖ ЗА НЕЛЮБА" В НЕДІЛЮ, 14. СІЧНЯ (January) 1945, (На Український Новий Рік) в Українським Народним Домі, 181 Fleet St., Jersey City, N. J. Поч. точно в год. 5. попол. — Вступ 75 ц. з податком. Діти 25 ц. Представлення відіграє Бруклінський Аматорський Кружок „Боднарівна" під управою пані Анни Бодак. Шановні Громадяни! Отсею дорогою ширю запрошуємо Вас всіх прийти і подивитись на те веселе крайове весілля, налюбуетесь піснями і танцями при крайовій музиці. При тім хоч на хвилику забудете за смуток і журбу, вернете домів веселі. Приходіть, а не пожалуйте.